

*Шведик Анастасія**Науковий керівник – проф. Алексієвець Леся*

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ У КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: ІСТОРИЧНІ УРОКИ, ВИКЛИКИ ТА ПРОБЛЕМИ

Російсько-українська війна пройшла два основних етапи: з 20 лютого 2014 по 23 лютого 2022 року тривала гібридна війна, а з 24 лютого 2022 року розпочалося широкомасштабне вторгнення Росії в Україну. Цей конфлікт став найбільшим конвенційним воєнним конфліктом в Європі після Другої світової війни. Війна принесла загрозу миру і безпеці європейського континенту, призвела до порушення стабільності та рівноваги в глобальному вимірі.

24 лютого 2022 року о 3:40 ранку Російська Федерація розпочала воєнний напад на Україну. Широкомасштабний наступ російських військ на суверенну Україну для багатьох став неочікуваним проявом агресії, який порушив усі принципи міжнародного права та Статуту ООН. Це випробування для міжнародних організацій виявило як їхні можливості, так і системні обмеження у протидії агресії та забезпеченні миру.

Мета дослідження — проаналізувати роль міжнародних організацій у контексті російсько-української війни, виявити їхні можливості та системні обмеження у протидії агресії, а також визначити ключові виклики та уроки для реформування системи міжнародної безпеки.

Генеральна Асамблея ООН продемонструвала безпрецедентний рівень однастайності у рішеннях щодо російсько-українського конфлікту. 2 березня 2022 року резолюцію ООН про агресію проти України було схвалено 141 країною [1]. 23-24 березня 2022 року ухвалено резолюцію «Гуманітарні наслідки агресії проти України» [2], а 14 листопада 2022 року – історичну резолюцію про репарації [3]. 23 лютого 2023 року резолюція «Про справедливий і сталий мир в Україні» набрала 141 голос «за» [4]. Відносини між Україною і НАТО почали розвиватися ще на початку 90-х років ХХ століття. Формально відносини Україна-НАТО були започатковані у 1991 році, коли Україна приєдналася до Ради північноатлантичного співробітництва [8].

Ключовою віхою у розвитку відносин стало підписання 9 липня 1997 року у Мадриді Хартії про особливе партнерство між Україною та НАТО [9]. Хартія зафіксувала політичні зобов'язання сторін щодо розвитку багатопланового співробітництва у сфері безпеки, оборони та демократичних реформ [10]. Упродовж 2022-2023 років Україна підписала спільні декларації та заяви щодо підтримки свого прагнення вступити до альянсу з 25 країнами. Починаючи із 2014 року, у зв'язку з незаконною анексією Криму росією, співробітництво між Україною і НАТО у низці ключових галузей значно поглиблювалося [11]. Агресія росії стала каталізатором

для інтенсифікації практичної допомоги Україні з боку Альянсу, включаючи програми підготовки українських військових, модернізацію оборонних спроможностей та реформування сектору безпеки за стандартами НАТО.

Відколи у лютому 2022 року росія почала повномасштабне вторгнення в Україну, НАТО і держави-члени Альянсу забезпечують безпрецедентний рівень підтримки України [12]. Ця підтримка включає надання летальної та нелетальної військової допомоги, навчання українських військових, обмін розвідувальною інформацією, фінансову та гуманітарну допомогу.

21 листопада 2022 року Парламентська асамблея НАТО визнала росію державою-терористом, а також підтримала резолюцію про створення спеціального трибуналу за фактом агресії росії [13]. Це політичне рішення мало важливе символічне та практичне значення для міжнародної ізоляції агресора [14]. Попри численні резолюції та безпрецедентний рівень засудження агресії, ООН не змогла забезпечити ефективні механізми примусу росії до припинення війни. Ключовою структурною проблемою залишається право вето постійних членів Ради Безпеки ООН, що унеможливило прийняття рішучих санкцій проти агресора, який сам є постійним членом цього органу.

Міжнародні організації не спромоглися запобігти ескалації конфлікту від гібридної війни 2014 року до повномасштабного вторгнення 2022 року. Політика обережності, компромісів та поступок не лише не запобігла розширенню конфлікту, а навпаки – створила у російського керівництва ілюзію безкарності та можливості досягнення своїх цілей силовим шляхом.

Голосування у Генеральній Асамблеї ООН продемонструвало певну геополітичну фрагментацію світової спільноти, де 35-40 країн утримуються від підтримки резолюцій на захист України. Це послаблює єдність міжнародної відповіді на агресію та створює простір для російської дипломатії щодо розколу міжнародної коаліції підтримки України.

Попри безпрецедентну підтримку України, НАТО як оборонний альянс не може втручатися безпосередньо у конфлікт, оскільки Україна не є членом організації, а стаття 5 Вашингтонського договору про колективну оборону поширюється лише на держави-члени. Російсько-українська війна категорично продемонструвала, що політика умиротворення агресора не призводить до миру, а навпаки – заохочує до подальшої агресії. Після анексії Криму у 2014 році міжнародна спільнота не вжила достатньо рішучих заходів для відновлення територіальної цілісності України. Ця обережна позиція була інтерпретована Кремлем як слабкість і готовність Заходу до компромісів за рахунок інтересів України.

Одноставність у засудженні агресії 141 країною світу засвідчила, що міжнародна спільнота здатна консолідуватися навколо захисту фундаментальних принципів міжнародного права – суверенітету, територіальної цілісності та права націй на самовизначення. Єдність

демократичного світу стала ключовим фактором, що дозволив Україні протистояти значно більшому за чисельністю та ресурсами агресору.

Війна довела, що система міжнародної безпеки, створена після Другої світової війни, потребує кардинального реформування. Дискусії про реформу ООН повинні включати питання обмеження або скасування права вето в ситуаціях явної агресії, розширення складу Ради Безпеки для відображення сучасних геополітичних реалій, посилення ролі Генеральної Асамблеї у питаннях миру та безпеки.

Російсько-українська війна стала першим великомасштабним конфліктом епохи цифрових технологій та соціальних мереж. Інформаційна складова війни виявилася не менш важливою, ніж військова. Це ставить перед міжнародними організаціями нові виклики щодо протидії гібридним загрозам, включаючи інформаційні війни, кібератаки та використання економічних важелів як зброї.

Майбутнє міжнародного правопорядку залежатиме від того, чи зможе світова спільнота трансформувати виклики цієї війни у реформи, що зміцнять систему колективної безпеки та захистять суверенні права всіх націй, незалежно від їхнього розміру чи військової потужності.

Російсько-українська війна має стати не лише трагічною сторінкою історії, а й каталізатором позитивних змін у міжнародній системі, що зроблять неможливими подібні агресії у майбутньому.

ЛІТЕРАТУРА

1. United Nations General Assembly. Resolution ES-11/1: Aggression against Ukraine. UN Doc. A/RES/ES-11/1. 2 March 2022. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/3965290>
2. United Nations General Assembly. Resolution ES-11/1: Aggression against Ukraine (para. 10). UN Press Release GA/12407. 2 March 2022. URL: <https://press.un.org/en/2022/ga12407.doc.htm>
3. United Nations General Assembly. Resolution ES-11/2: Humanitarian consequences of the aggression against Ukraine. UN Doc. A/RES/ES-11/2. 24 March 2022. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/resolution-adopted-general-assembly-24-march-2022-es-112-humanitarian-consequences>
4. United Nations General Assembly. Resolution ES-11/5: Furtherance of remedy and reparation for aggression against Ukraine. UN Doc. A/RES/ES-11/5. 14 November 2022. URL: <https://press.un.org/en/2022/ga12470.doc.htm>
5. UN News. General Assembly adopts resolution on Russian reparations for Ukraine. 14 November 2022. URL: <https://news.un.org/en/story/2022/11/1130587>
6. United Nations General Assembly. Resolution ES-11/6: Principles of the Charter of the United Nations underlying a comprehensive, just and lasting peace in Ukraine. UN Doc. A/RES/ES-11/6. 23 February 2023. URL: https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/a_res_es_11_6.pdf
7. UN News. UN General Assembly calls for immediate end to war in Ukraine. 24 February 2023. URL: <https://news.un.org/en/story/2023/02/1133847>
8. NATO. Relations with Ukraine. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_37750.htm
9. NATO. Charter on a Distinctive Partnership between the North Atlantic Treaty Organization and Ukraine. 9 July 1997. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_25457.htm
10. Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. Cooperation with NATO. URL: <https://mfa.gov.ua/cooperation-nato>
11. NATO. Joint statement of the NATO-Ukraine Commission marking the 20th anniversary of the Charter on a Distinctive Partnership between NATO and Ukraine. 10 July 2017. URL: https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_146087.htm
12. NATO. Relations with Ukraine (post-2022 section). URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_37750.htm

13. NATO Parliamentary Assembly. Resolution 479: Calling on member countries to designate the Russian Federation under the current regime as a terrorist state. 21 November 2022. Reported by Euromaidan Press. URL: <https://euromaidanpress.com/2022/11/21/nato-parliamentary-assembly-recognizes-russia-as-terrorist-state-calls-for-tribunal/>
14. European Pravda. NATO Parliamentary Assembly Designates Russia Terrorist Regime. 21 November 2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/eng/news/2022/11/21/7151071/>

*Курило Мар'яна
Науковий керівник – проф. Алексієвець Леся*

ГУМАНІТАРНИЙ ВИМІР РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Російсько-українська війна, що триває з 2014 року та набула повномасштабного характеру у 2022 році, стала не лише геополітичним і військовим конфліктом, а й потужним гуманітарним викликом сучасності. Її наслідки глибоко позначилися на житті мільйонів людей, призвівши до масштабних міграційних процесів, руйнування соціальних зв'язків, загострення криз у сфері освіти, охорони здоров'я, культури та психологічного стану населення. Гуманітарний вимір війни охоплює проблеми захисту прав людини, надання допомоги постраждалим, збереження культурної спадщини та формування нових соціальних практик взаємопідтримки.

Метою статті є осмислення гуманітарного виміру російсько-української війни через призму людських історій, проявів солідарності, волонтерства та культурної стійкості. Також визначення напрямів державної та громадської діяльності, спрямованих на подолання гуманітарної кризи та відновлення людського потенціалу України, а також окреслити шляхи, що допомагають суспільству долати наслідки гуманітарної кризи й зберігати внутрішню силу.

Російсько-українська війна стала трагедією, яка змінила життя кожного українця. Те, що ще донедавна здавалося звичним і стабільним, раптом втратило сенс, домівки перетворилися на руїни, родини роз'єдналися, а мільйони людей змушені були шукати безпеки далеко від рідного дому. Водночас ця війна стала випробуванням для нашої людяності, здатності допомагати, співчувати й триматися разом. Саме у цих проявах у волонтерському русі, у підтримці переселенців, у збереженні культурної пам'яті розкривається гуманітарний вимір війни. Він показує не лише біль і втрати, а силу, стійкість і взаємну підтримку українського суспільства.

Початок повномасштабного вторгнення став моментом, коли українське суспільство й держава були змушені оперативно перебудувати всі механізми допомоги постраждалим. Як зазначає Оксана Хмелевська, гуманітарна дія в Україні стала багаторівневою системою, у якій взаємодіють державні структури, міжнародні організації, громадські ініціативи та окремі волонтери [1, с.96-97]. Держава взяла на себе координацію основних напрямів допомоги забезпечення евакуації, створення центрів для внутрішньо переміщених осіб, організацію медичної підтримки.